

Műanyagok gyártása és felhasználása Oroszországban: múlt, jelen, jövő

Oroszországban a következő néhány évben nagy arányban fejlesztik a műanyaggyártás alapanyagainak (monomerek, polimerek) gyártását, de féltik, hogy ezzel a feldolgozás nem tud lépést tartani. A fejlesztés két fő szereplője a Sibur és a Nizhnekamsk, amelyek közül az első a PP, a második a PE gyártására koncentrál, így elkerülik a versenyt a hazai piacon.

Tárgyszavak: műanyaggyártás; PP; PE; Oroszország; kapacitás; feldolgozás.

Feszültség az alapanyaggyártás és a feldolgozás között

Oroszországban a legjelentősebb piackutató intézetek egyike, az **Alliance Analyst** felhívta a figyelmet arra, hogy a kormány „Oroszország gáz- és petrokkémiai iparának 2030-ig kitekintő fejlesztési terve” az alapanyagok (monomerek és polimerek) gyártásának nagy léptékű növekedését irányozza elő, amivel a műanyagok feldolgozása révén előállított termékek iránti igény nem tart lépést, emiatt pedig kialakulhat az alapanyagok túlkapacitása.

A terv szerint a pirolízisre szánt szénhidrogének tömegét 4,8-szeresére, 37 millió tonnára, az etiléngyárak kapacitását hatszorosára, 14,2 millió tonnára, a standard műanyagokét (PE, PP, PVC, PS, PET) 5,8-szeresére, 19 millió tonnára, a kisebb mennyiségben gyártott polimerekét négyszeresére, 2 millió tonnára, a szintetikus kaucsukét 1,7-szeresére, ugyancsak 2 millió tonnára bővítik.

Az új üzemeket hat azonos műszaki célokra kialakított ipari parkban, ún. klaszterekben a Volga mentén, Nyugat- és Kelet-Szibériában, a Kaszpi-tenger körzetében, a távol-keleti, illetve az északnyugati-térségben, a nyersanyagforrások, olaj és gázmezők közelében építik fel, ezzel a termelési és a szállítási költségek optimalizálására nyílik lehetőség.

A hatalmas kapacitások kedvező hasznosításának elengedhetetlen feltétele a műanyagból készített gyártmányok keresletének hasonló mértékű növelése, ami többek között a műanyag-feldolgozó ipar fejlesztését, gyártmánykínálatának bővítését követeli meg. Az **Orosz Energia és Kereskedelmi Minisztérium** képviselői az **European Plastics News** újságíróinak a tervek megvalósításával kapcsolatos érdeklődését elhárították.

A kormány korábban már hangsúlyozta, hogy a petrokkémiai terveket megvalósítják, a műanyagok felhasználását pedig a nyugati országok színvonalára emelik. A kor-

mány célja, hogy a petrokémiai nyersanyagok exportjával szemben a belföldi feldolgozást és felhasználást ösztönözzék, aminek révén 80 ezer új munkahely kialakítása is reális célként határozható meg. A tervezett fejlesztés eredményeképpen Oroszország etilényártása elérheti a világ termelésének 5,6%-át. Az országban előállított könnyű szénhidrogének belföldi feldolgozását 2030-ig a jelenlegi 30,8%-ról 60%-ra növelik.

A kutatók arra számítanak, hogy Oroszországban a műanyagok egy lakosra számított felhasználása 2020-ig évente átlagosan 8%-kal nő. A jövő tekintetében jelentős szerepet kaphat az utolérési effektus hatása is; ugyanis *az orosz lakosokra számított műanyag-felhasználás fejenként jelenleg 5,5 kg, ezzel szemben az USA-ban 12 kg.*

A két vezető petrokémiai vállalat nem versenyez egymással

Az orosz petrokémiai ipar két legnagyobb vállalata a **Sibur** és a TAIIF csoport-hoz tartozó **Nizhnekamsk (Nizhnekamskneftekhim)**. A korábbi állami vállalatokat időközben privatizálták, a Sibur egy orosz tőkéscsoport tulajdonába került, a Nizhnekamsk-ban Tatársztán korábbi elnöke és családja szerzett részvényeket. Mindkét vállalat óriási komplexek építését kezdte meg 2013-ban. A Sibur elsősorban PP gyárakat létesít, a Nizhnekamsk főképp PE gyárat épít (*1. táblázat.*) A vállalatok jelenleg a hazai piacon nem tervezik az egymás közötti versenyt, céljuk elsősorban a közeli nyersanyagforrások hatékony hasznosítása.

1. táblázat

A két nagy petrokémiai vállalat főbb adatai 2011-ben

Üzemi jellemzők	Sibur	Nizhnekamsk
Forgalom	249 milliárd rubel	123 milliárd rubel
Tiszta jövedelem	63 milliárd rubel	14 milliárd rubel
Alkalmazottak száma	30 500 fő	16400 fő
Műanyagtermelés		
PE	244 ezer tonna	195 ezer tonna
PP	129 ezer tonna	211 ezer tonna
PS	37 ezer tonna	187 ezer tonna
PET	95 ezer tonna	–

A **Sibur** telephelye közelében korábban évi 2,7 milliárd m³ kapacitású gázfeldolgozó üzemet épített, ezzel biztosította magának az olcsó nyersanyagot. A cég a petrokémiai fejlesztések gyors sikere érdekében szűkíti termékválasztékát; megszünteti többek között a járműabroncsok és a műtrágyák gyártását.

A cég Tobolskban építi új, 500 ezer tonna kapacitású PP gyárat, amelynek költségeire 1,5 milliárd EUR-t irányoztak elő. **A Tobolsk-Polymer lesz Európa legnagyobb PP-gyára.** A beruházás előnye, hogy a PP gyártása olcsóbb, mint a többi műanyagoké.

A PP gyártás fejlesztését indokolja, hogy az országban e műanyag iránt jelenősen nő a kereslet, melyet a belföldi gyárak nem képesek kielégíteni és ezért az ország importra kényszerül – amelynek jelentős része késztermék formájában kerül az országba. *A Sibur 2011-ben 129 ezer tonna PP-t gyártott, a PP alapanyag és gyártmányok együttes behozatala 1 millió tonnára becsülhető.* Az új fejlesztés az ország műanyaggyártó kapacitását mintegy 50%-kal bővíti.

A vállalat a szigorú ellenőrzés mellett működő autógyártó vállalatok kiszolgálását is tervezi, ami jelentős piaci lehetőséget kínál, mivel a modern autók alkatrészeinek harmadát műanyagokból gyártják és ezen belül a PP termékek részaránya az átlagosnál jóval nagyobb. A vállalat PP exportot is tervez, mert gyártmányai árai és minőség tekintetében a világpiacon is versenyképesek.

A PP oroszországi felhasználásának jók a kilátásai. Az igények növekedése az 1998-as orosz válság után kezdődött. A válság alatt az olajárak jelentősen csökkentek, a rubel leértékelődött. Az ezt követő javuló gazdasági folyamatok nyomán a PP piaci lehetőségei a többi műanyagéhoz képest az átlagosnál nagyobb mértékben javultak. Ebben az időszakban a PVC ablakok iránt is nagyon gyorsan nőttek az igények, de ezek később lanyhultak, és *jelenleg a PP-nek a legreálisabbak a növekedési esélyei.*

Nizhnekamsk új petrokémiai programja keretében az országban egyedülállóan nagy, *1 millió tonna kapacitású etiléngyárat épít 2,3 milliárd EUR ráfordítással.* A gyárat 2016-ban indítják be és teljes kapacitását 2017-ben érik el. Az új gyárban az Egyesült Királyságban működő **Ineos** cég technológiáját fogják alkalmazni. A kombinátban már működik egy **LyondellBasell** eljárást hasznosító PE gyár. Az új üzemgyártmányai révén bővíthető a gyártmányválaszték, ezáltal országon belül és külső piacokon is javítható a versenyképesség.

Az Orosz Energiaügyi Minisztérium elemzői szerint a következő néhány évben a Nizhnekamsk értékes petrokémia termékek, különleges és nagyon keresett PE és PP típusok fejlesztésére és gyártására összpontosítja fejlesztését. A tervekben szerepel poliuretánok, ipari bevonatok gyártása is. A nagyszabású programok befejezését követően a két vállalat termékei külső piacokon is sikeresek lehetnek.

A két nagy petrokémiai vállalat szakértői szerint közöttük jelentős verseny nem bontakozik ki. Gyártmányválasztékuk és fejlesztési céljaik jelentősen különböznek, a jövő fejleményei azonban egymást keresztező döntésekhez is vezethetnek.

A legnagyobb oroszországi műanyag-feldolgozó vállalat, a **Termoplast Company** vezetője bizakodó várakozással értékeli a két óriás műanyaggyártó kombinát és a műanyag-feldolgozó vállalatok beruházásainak eredményeképpen javuló belföldi műanyagtermelés, a várható kínálat és felhasználás növekedését. A két műanyaggyártó vállalat számos esetben hasonló termékekkel (PP, PS) jelenik meg a jövőben a piacon, ez egészséges verseny és kedvező árak kialakulását eredményezheti.

Műszaki műanyagok gyártása és felhasználása

2012-ben a hat legfontosabb műszaki műanyag (PC, ABS, PA, PMMA, SAN, POM) felhasználás 193 ezer t volt, 3%-kal csökkent az előző évhez képest. Az import mennyisége viszont 13,3%-kal nőtt, összesen 130 ezer tonnát tett ki.

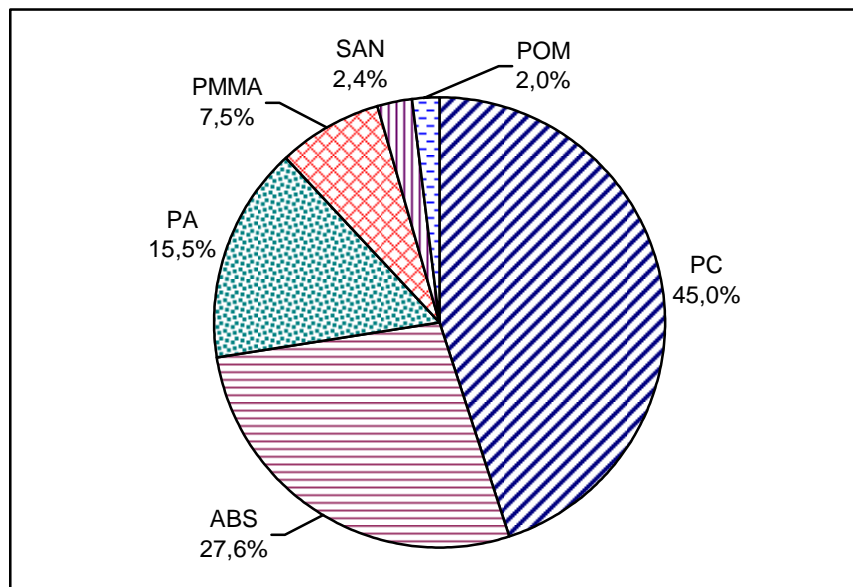
A műszaki műanyagok listáját a PC vezeti, 86 850 t felhasználással. A hazai gyártás jelentős, hiszen a Kazanorgsintez 60 ezer t kapacitással rendelkezik.

Az ABS felhasználás 3,8%-kal növekedett, meghaladta az 53 ezer tonnát. A Sibur leányvállalata, a **Plastic** (Uzlovaya) 23 ezer tonnás kapacitásának csak 50%-át használta ki, és a típusválasztéka sem fedi le az igényeket, amelyek elsősorban az autógyárak részéről jelentkeznek. Az import részesedését várhatóan csökkenteni fogja a **Nizhnekamsneftekhim** 60 ezer t kapacitású üzeme, amelyet 2012 végén indítottak.

A 30 ezer tonnát megközelítő PA felhasználás 60%-át hazai gyártásból fedezik. A **BASF** és a **DuPont** a legnagyobb importőrök.

A PMMA felhasználás 14 475 tonnát tett ki, 16,3%-kal haladta meg az előző évit. Ennek döntő hányada, mintegy 80%-a importból származott. Az importáló cégek éllovasa az **Evonik**.

SAN és POM gyártás nincs Oroszországban. 2012-ben SAN-ból 4600 t, POM-ból 3800 t volt a felhasználás. A felsorolt műszaki műanyagok felhasználásának megoszlása az *1. ábrán* látható.

1. ábra Műszaki műanyagok felhasználásának megoszlása 2012-ben

Összeállította: Pál Károlyné

Gerden, E.: Russia's polymer plans raise questions about demand = European Plastics News, 39. k. 8. sz. 2012. p. 10.

Gerden, E.: Russian polymer giants may go head to head = European Plastics News, 40. k. 1. sz. 2013. p. 9-10.

KI-Informationen, KI (2250-62-0), 12.04.2013.